

DEO OPTIMO MAX.

QUESTIO MEDICO-CHIRURGICA*

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis septimâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXVI.

M. LUD.-PETRO-FELICE-RENATO LE THIEULLIER,
antiquo Facultatis Decano, Doctore Medico, Præfide.

Utrum in Ufionis usu medico culpanda Neotericorum timiditas, an Veterum audacia?

I

ÆTAS parentum, pejor avis, cum negligetiores ferè tulerit bonarum artium & doctrinarum Magistros, non est profectò mirum, si in cæteris artibus infra positis vitiosiorum dederit progeniem. Atque ut magnum illum omittamus *Archimeden*, ex cujus ingenii viribus, quantum homini datum sit, conjectari licet, nonne majorem veterum & industriam & peritiam fuisse, alia quædam probant exempla, quæ, etsi minùs hodie sint cognita, omni tamen admiratione videntur esse dignissima? Erit certè memorabilis apud Ieros nepotes solertia *Archytæ* Philosophi *Pythagorici*, qui columbam ligneam volentem fabricatus est, singulari propterea & penè incredibili artificio (a), quod tamen pyrii pulveris inventor** *Rogerus Bacon* feliciter imitatus est curru volante confectio. Erit & omni laude major fama *Clastiphenis Phlasi* qui *Xenophontis* διαμαρτολες discipulus διαμαρτον ενδελανασθαι, & alia multa ingeniosè machinabatur, ad ωνεζια τον ανθρωπον της διαβολας (b). Quis non debita libens perfolvat encomia ei qui vitri quoddam excogitavit temperamentum, quo malleo duci posset, cuique non bilem moveat nefanda *Tiberii Caesaris* fævities, cujus iussu author inventi præclarissimi necatus, ejusque officina abolita est, ne scilicet æris, argenti, aurive metallis pretia detraherentur (c)? In arte verò Medicâ gentium omnium populorumque suffragiis divinos honores sunt consecuti***

(a) *Auli Gellii* Noct. Attic. lib. 10, cap. 12.

(b) *Athenæi* Deipnosophistarum lib. 1, cap. 17.

(c) *Dio Cassius* Coecilius, *Nicæus*, lib. 57, Hist. Roman. pag. 617. Sanctus *Isidorus Hispalensis* Episcopus, lib. 16, Origin. cap. 15, pag. 221, & *Cuius Plinius Secundus*, Hist. Natural. lib. 36, cap. qui hanc famam aut crebriorem fuisse quam certiorum.

* Auctore M. Car. GILLOT 1751. Præf. *Henrico Besnier*.

** Mirum non est à veteribus pyrium pulverem inventum non fuisse, cum nitrum ipsi foret incognitum. Nanque ut optime notavit *Hermannus Boerhaave* in *Element. Chem. Tom. 2*, pag. 256, *Pu'veris pyri confectio impossibilis fuit anti & nature, ante idem nitrum inventum, quamvis alia omnes res naturales mortalibus cognita fuissent, solo nitro excepto. Rogerium autem Baconem seculo decimo-tertio fuisse pyrii pulveris inventorem patet ex ipsius Epistolâ ad Johannem Parisiensem, præmissâ Historiæ Medicæ Johannis Freind. Quippè in eâ tradit modum conficiendi pyrii pulveris ex sale petra, sulphure, & carbonum pulvere, ejusque virtutem apertissime describit. Non ergo hujus inventi laus debetur Bartholo Schwartz Germano.*

*** Juxta quosdam unus tantum fuit *Æsculapius*, quem aiunt malè in plures à Græcis esse divisum. Hostes numerat *Tullius*, idedque eos hic appoimus, quòd præcipua in arte Medicâ inventa ipsi debeantur; præterea nobis videntur non ad unum, sed ad plures referenda esse, quæcumque de *Æsculapio* ut & de *Hercule* dicuntur. Cæterum optime, meo quidem judicio, primam *Asclepiæ* originem disposuit *Plinius* (Hist. du Ciel, Tom. I. p. 164, édit. 7, Paris 1742.) & sagaciter ipsius etymon, *Samuelo Bocharto Rothomagensi* (*Hieroglyphicon* tom. 1, lib. 2, cap. 55, col. 663) duce, deduxit.

*Æsculapiorum primus, qui specillum invenisse primusque vulnus obligavisse dicitur; secun-
dus, . . . & tertius qui primus purgationem alvi dentisque evulsionem, ut ferunt,
invenit* (d. Iustam apud omnes habent venerationem *Pyllirides Chiron, Amy-
thaoniusque Melampus*, quorum hic *Præti* (e) filias turore æstas medicamento pur-
gatione sanavit, unde καὶ ἰατρὴς (f) cognominatus, ille verò ulcus * κακὴν, quod
de palcebatur ipse, centauro magno perduxit ad cicatricem (g). Quid memo-
rem *Podalcirium* qui primus in puellâ ab alto lapsâ legitur venæ sectionem cele-
brasse (h), eamque in utroque brachio? Quid ejus fratrem *Alachaona* qui vulne-
ratus in humero, deficientibus viribus, vino reficiendum te curavit (i), quod
alioqui inimicissimum vulnere est; quæ methodus à *Platone* (k) & ab *Athenæo* (l)
non improbatur, inò traducta est in artis præceptum (m). Nomina illa filemus
jam olim immortalitati consecrata, præstantissimorum, ubi à Medicinâ Chirurgia
diducta est, Chirurgorum; nimirum *Pheloxeni* (n) qui plurimis voluminibus
hanc partem diligētissimè comprehendit, *Gorgias, Sophias, Hieronum, Apolloni-
um, Ammonii Alexandrini* qui primus majores fregit vesicæ calculos, ob id
λεπτομύχης dictus, *Evenoris, Nilæi, Molpidæ, Nymphodori, Protarchi, Thyphonis,
Evelpisti, Megeis* eruditissimi, &c. qui omnes extra artis suæ limites tunc temporis
arctissimos non evagati, eam ab ipsis initiis incredibili quâdam solertiâ exer-
cuerunt. An ided, ut ait **TULLIUS**, quod omnis antiquitas quod propriis aberat ab
ortu & divâ progenie, hæc melius ea fortasse quæ erant vera, ceruabat (o)? Dolendum
sanè est nostrorum hominum industriam studiumque, tot præclaris Veterum in-
ventis nedum acuat, damnosâ potiùs die minui; cujus tamen rei justissimam
censemus esse causam, quod omnes nihil ament præter delicias, illi-que sua jam
ars fordescere videatur. Μὴδὲν ἔχουσι (χειρουργοὶ) πρᾶγματικῶς, ἀλλὰ ἵεσις λακυρίζουσι
(p). Argutias inanes verborumque lenocinia festinant.

Κὺτ' ἀδ' ἔσμεν

Ἐχουσ' ἀχάδινεν, αἰπατίς, ἀπύπτων σέμα,

Ἀπειράτοι, κερποκακὸς ὀφθαλμοί (q).

Inde sine usu & exercitatione torpent in otio, artis aded salubris ministræ manus:
Non sic profectò, non sic ad externorum morborum curationem itur, quæ cum

(d) De Naturâ Deorum, lib. 3.

(e) *Dioscorides* de Materiâ Medicâ, lib. 4, cap. 51.

(f) Servii commentar. in lib. 3 Georgicor.

(g) *Flin.* Hist. Nat. lib. 25, c. 6.

(h) *Stephanus Byzantinus* de Urbibus, in voce *Syrna*, pag. 686. *Lugd. Bat.* 1688.

(i) *Hom.* *Iliad.* Divinæ lib. 11, vers. 629 & seq.

(k) *Platonis* de Republicâ lib. 3.

(l) *Deipnosoph.* lib. 1, cap. 8.

(m) *A. Cornelii Celsi* lib. 5, cap. 26.

(n) *Celsi* lib. 7, *Præf.* & cap. 26. *Galen.* *Introd.* & commentar. 3 in lib. *Hippocratis* de articulis.

(o) *Tusculanar. quæstion.* lib. 1 in principio.

(p) Στραβὼν γεωγραφικὸν βιβλίον περιεχόμενον, p. 609. *Paris.* 1620.

(q) Ἀγρίππας κύρριος, ἔβημα, ὁμοίη C. p. 228. *Lugd. Bat.* 1624, in-12.

Daniel Clericus (Hist. de la Médecine, liv. 1, part. 1, chap. 8.) dictum putavit *Æsculapium*
quasi virum cultorum; quæ certè pruriguie nova proponendi etyma jam Græci totum hoc omne
obscurarunt, ut voce græcâ σκεπὴ τὸ καὶ ἀπαλὸν τὸ εὐμερές ὅτια σκεπὴ, ad quod alluisse videtur *Cælius*
Aurelianus Siccensis (Hinc denique *Asclepium* nomen sumpsisse dixerunt quod dura curando primus
superdedit vitia. (Præfat. tardar. passion. pag. 268.) Omitto alia etiam futiliora à Græcis
proposita. Clerici autem etymon ruit, ex eo quod incisionibus rarò, sapissimè verò medi-
camentis anodynis aut radicibus anaris vulnærum curam *Asclepiadæ* aggredierentur, quod ex
innumeris *Homeri* locis demonstrari posset.

* Inde dicta *Chironia* ulcera, quæ, cum sint pessimi moris, virque ulli arte medicabi-
lia, *Chironiâ* manu indigent ut sanationem recipiant. *Paul. Æginet.* lib. IV. cap. 45.

maximâ ex parte ferro & igne perficiatur, eniti debent, ut ad urendum & secandum veniant aptissimi, non verò ut oratione scrupulosius meditatâ ægris laborantibus adblandiantur. Nec ii quidem corpus dividere ac secare recusant, in hoc fortasse etiam proni ardentiori studio; usionis verò rariorem usum esse apud sese jactitant, quod alia recens inventa sint, quibus & citius & tutius ægri libenter, habeatque non mediocre crudelitatis notam antiqua praxis, quæ in omnibus ferè morbis ignis opem implorabat. Speciosa quidem hæc primo intuitu; sed si genus est unum stultitiæ, morbos indiscriminatim usione aggredientis, alterum & huic varium, & nihilò sapientius, nihilum metuenda timentis, ut ignem in morborum curâ obflare (r) queratur. Cùm igitur attentè perspicientibus appareat, vix citra usionem finire morbos plerisque ubi inveteraverunt, nunquam id tutissimum auxilii genus prætermittendus, mirarique desinemus, dari nunc eos in medicabiles affectus, quibus certissima hæc à veteribus adhibita fuit medela. Quin & ex HIPPOCRATE novimus ita frequentem ob ingenia commoda usum usionis fuisse, ut peculiare quoddam artificium genus huicce officio additam cauteria corporibus admovent, quod luculenter probant ipsa DIVINI SENIS verba, τὰ καυστικά καταφερομένη κατὰ αἵμα τὸν δὲ λῆε (s).

I. I.

USTIO vel actû vel potestate fit. Modi autem utriusque ratio diversi, communi discrimine eoque quadruplici discrepat;

Primo quoad materiam urentem. Inter actualia cauteria, hæc potissimum usurpantur.

Ibn-Sina (a) laudat cauterium ex auro, tanquam omnium præstantissimum, quod & minus molestâ sit usio, & facilius curabilis. Alii argento easdem virtutes tribuunt. *Aeligenes* ὑπερκτεῖς suadet in curâ *Egilopis* liquatum plumbum (b) per rubulum insillatum. *Vegerius Hippiastr* (c) recta cauteria & cuprina imperat in morbo boum sarciminoso. In gratiam verò meticulosorum, *Julius Casserius* (d) pyxidem invenit, è quâ cupri lamina candens expellitur. Et si tamen cuprum sic corpori applicatum, aliquid malignitatis semper exerat, usitatus certè fuit HIPPOCRATI καυτήρ χρυσεῖ, usitatus verò ferramentum candens (e) (e) (e) (e), cui pretium ipsa vilitas & ἰσοπέριον addit. Urebat etiam DIVINUS SENEX (e) fusis quibusdam buxinis in oleo bulliente demersis, & ἀμύλητον, seu lineâ telâ lixivio nondum maceratâ. *Herodotus* (f) refert, ut majus robur accederet puerorum corporibus, Lybiæ populos œsypo ovillo solitos uti ad eorum veriis usionem. Medicam capitis ambustionem ope accensi spiritûs vini tradit author cæteroquin ignobilis *Tiberius Malphus* (g). *Petrus-Andreas Matthiolus Senensis* (h) non sine agrotantium & adstantium admiratione periculum fecit pilæ è crystallo, quâ adversis solis radiis expositâ Medici veteres corpora urebant. Accensam medullam lignorum nucis juglandis, quam ἰκκὼν appellant, memorat (i) *Acilius Amidenus*. Aristolochiæ radicem oleo tinctam & accensam refert (k). *Paulus Egineta*. *Abulcæjem* (l) dentes

(r) Indecorè prois adversum cauteria deblaterat *Johannes-Baptista van-Helmont*, *Bruxellensis* tract. 54, pag. 307 & seq. Elzevir. 1652.

(s) Lib. 4. Epidemicor. in principio.

(a) Lib. 1. Canon. fen. 4, tractat. 5, cap. 29, & lib. 2 in voce *Dzahab*, Aurum.

(b) *Galen*. lib. 5 de comp. medicam. secundum loca, cap. 2.

(c) *Publii Vegeti Renati* lib. 1 Mulomedicinæ cap. 14, pag. 13. Bas. 1574.

(d) Vide ejus *Pentasthesion*.

(e) Vid. lib. de internis affectionibus, ubi *Divus Senex* pulchrè docet urendi modum.

(f) In Musâ quartâ, seu *Melpomene*, cap. 187, p. 284. *Londini*, 1679.

(g) In libro *Chirurgiæ*. *Norimberg*. 1676.

(h) Commentar. in *Dioscorid.* lib. 5, cap. 116.

(i) *Tetrabibl.* 2, sermon. 3, c. 89.

(k) De re Medicâ lib. 6, cap. 44.

(l) Part. I. *Chirurgiæ* cap. 23.

foratos butyro fervente urere consulit. Duriore in digitorum pedis articulis ex-
crescentias seu clavos, guttâ sulphuris ardente super foramen laminæ cuticæ ins-
tillatâ, perivit *Guido de Cauliaco Gabalitanus* (m). *Cælius Aurelianus Siccensis* varias
recenset cauteriorum species, imprimis radicem herbæ quam *Struthium* * vocant,
quæ conceptâ flammâ cuti appositâ imbecilliores facit unctionem, ligneos etiam
fungos **, inferius atque superius angustos, qui patientibus locis appositî moderatè
urunt (u), quam urendi normam supparum linearum accensione *Egyptius* ætate
suâ secutos esse memoriæ prodidit (o) *Prosper Alpinus*; nec multum ab similem
ellyphniis ardentibus Turcæ celebrant auctore (p) *Belonio*. Huc etiam referendus
est *Moxæ* (g) usus apud Indos adeò familiaris. *Cælius Aurelianus* et si cauteriis sit
inensus, laudat tamen ea quæ fiunt vel aquâ vel oleo calente, non quidem ad
eum per se applicitis, sed ita in vase conclusis, ut subjecta pars indè calefiat.

Non minor ferè in cauteriis potentialibus diversitas. In Asiâ ingens olim fuit
gratia Asio lapidi, qui circa Asium Troadis nascitur, corporaque omnia consu-
mit, ob id *Saporides* & dictus; habetque illud stupendæ virtutis, ut podagra lenia-
tur pedibus in vase ex eo cavato inditis, sicut testantur *Plinius* (r), *Pedacius Dios-
corides Anazarbeus* (s) & ante utrumque *A. Cornelius* (t) *Celsus*, qui alibi ea
omnia memorat medicamenta, quæ adurendi, rodendi, exedendi facultate pollent,
quem proinde locum (u) adeat lector. *Dioscorides* (x) fervens sterus caprinum consu-
lulit, quod *ναῖος ἡ πέτρα* dicitur, ob ipsius usum apud Arabas olim frequentissimum.
Cinerem falicis habet *Cælius Aurelianus* (y) in umbrâ siccatum, ulceratis locis
appositum, & superdistillatum liquefactâ calce quam vulgò colatam vocant, *Paul-
lus* verò *Ægineta* (z) *πρωτόστακτον* nuncupat, alii autem *στακτον δ' ὀνύχων*. Urendi præ-
terea facultate donantur spiritus acidi fossiles, imprimis si metalla aut semi metalla
in iis solvantur, spiritus acidi vegetabiles, succi plerorumque vegetabilium, v. g.
Euphorbiæ, &c., olea essentialia, v. g. Cinnamomi, &c. spiritus animalium alkali-
ni, &c. Ea quæ potentissima habentur in arte, sunt tria; nempe, 1°. Sal acerrim-
us alkalinus igneus ex cineribus clavellatis cum calce vivâ paratus (&). 2°. Lapis
infernalis mercurii, seu mercurius (aa) sublimatus corrosivus, cuius vi non ignota
Johanni de Vigo Genuesi, in componendis trochiscis de minio, quamvis ferrum
ille & ignem è medico foro ejicere tentaverit, ut olim *Jacobus Ppsychrestus* Comes
& *Archiater Leonis Thracii*. 3°. Cautistica luna, seu lapis vulgò internalis (bb).

Unâ cum causticis modò memoratis sæpissimè confunduntur & *ἀδυσόμυς* usur-
pantur *ἐχαρακτικὸν*, *καθαριστικὸν*, *σπικτικὸν*, *συνταρμικὸν*, *αἰνιτικὸν* & *δευταῖον*, quæ reverà
sunt *σπικτικῶν* species, sed ea discriminat (cc) *Jacobus Hollerius Strempanus*,
Scholæ nostræ decus & ornamentum, quanquam ut *Galenus* habet de eâ re,
πρὸ τῶν ὀνομάτων ἡ τὰν χρὴ σκεδάζειν (dd).

Secundò utrumque cauterii genus multiplicis potest esse figuræ pro libitu, hinc

(m) Tractat. 6, doctrin. 1, cap. 7, in fine.

(n) Tardar. Passion. lib. 5, c. 1. (o) De Medicinâ Egyptiorum lib. 3, cap. 12.

(p) Les Observations de plusieurs singularités, &c. par Pierre Belon du Mans, liv. 3, chap.
20, pag. 333. Anvers, 1555. (q) *Engelb. Kæmpferi* Amoenitat. exotic. pag. 552.

(r) Hist. nat. lib. 20, cap. 96, & lib. 36, cap. 17. (s) Lib. 5, cap. 95.

(t) *Cels.* lib. 4, cap. 24. (u) *Cels.* lib. 5, cap. 6, 7, 8 & 9. (x) Lib. 2, cap. 98.

(y) Tardar. passion. lib. 5, cap. 1. (z) *Paul. Ægin.* lib. 7.

(aa) Vid. Cod. medicament. Parisiens. pag. 248.

(bb) Element. Chemiæ H. Boerhaave, tom. 2, processu 198, pag. 312.

(cc) Cod. Med. Paris. pag. 246. (cc) Lib. de materiâ Chirurgicâ, cap. 11.

(dd) De simpl. medicament. Facultat. lib. 5, cap. 15.

* *Struthium* est herba lanaria seu radícula *Plinii*, lib. XIX. Hist. natural. cap. 3.

** Si sunt *Fungi igniarii* Tragi 943. *Fungi arbori* ad *elychnia* J. B. qui præparatione acqui-
runt molliem illam & vim ignis rapacissimam, quâ excipiunt semina flammæ abstrusa in ventis
flicis, Galli vocant *l'Amadou*.

alia simplicia, alia trifida, alia ferrata, alia adunca in modum litteræ (cc), alia lenticularia, alia nucleiforma (ff), alia ad crucis, alia ad ensis similitudinem facta, &c.

Tertio insignis etiam est diversitas ratione intensitatis. Sic ustio ex oleo bulliente multo vehementior est ustione ex aqua pariter bulliente, quod aqua non calefacit ultra gradum ducentiesimum decimum-quartum thermometri Fahrenheitiani, oleum vero calefacit ad sexcentiesimum gradum. Ferrum vehementius urit quam ullum aliud corpus ignitum, plus enim ignis requirit ut deliquescat; imbecillior autem est æris ustio, quod facilis ignescat, quia ferro (gg) rarius est minusque compactum, ut olim *Philosophus* docuit. Alia igitur cauteria sunt intensius ignea, alia vero ignavius, qualia sunt quæ tepida vocat *Calius Aurelianus*, & *Juxta ut dicit (hh) Paulus Aegineta*.

Quarto tandem varia est cauteriorum administratio. Ea enim vel in cute tantum quasi transcurrente, vel profundius in carnibus imprimuntur, &c.

Manubria cauteriorum (ii) pannis involvenda, præmuniendas vicinas partes ne (kk) lædantur, aliaque cautiones omnibus notas omittimus.

Huc etiam referre possumus *Seiones* seu *Setacea*, quæ olim ustione peragebantur, quorumque in dirissimis desperatisque morbis efficaciam nunquam satis laudaverim.

I I I.

PERSPICUUM est ignem non fraude malâ illatum esse Chirurgiæ sed consilio providæ cujusdam mentis, & humano generi benevolæ. Tot quippe beneficia ex eo, tanquam ex uberrimo fonte, videntur redundare, ut optimus inter Arabas Chirurgiæ scriptor *Abul-casem* (a) furore quodam quasi entheo percussus, quinquaginta morbos enumeret in quibus ignis proficius est. Gravissimus quoque & multarum rerum author bonus *Marcus Aurelius Severinus Tarsensis* (b) ignem impensè laudat, quorum vestigiis insistsens *Matthias Glandorpius* (c) eum commendat ad morbos quadraginta. Inde antiquissimus in Medicinâ ustionis usus, quem ab ipsis artis incunabilis non rarum fuisse probat methodi hujus curatoris simplicitas. Certè ante **COORUM PRINCIPEM**, *Eurypho* * qui habitus est author Sententiarum Cnidiarum, ustionem celebravit in Empyemate. In scenam enim producit *Plato Comicus* (d) *Cinesiam Evagora* filium, qui è Pleuritide in Empyema inciderat, ab *Euryphone* curatum, & escharis in toto ferè corpore coopertum. Ipse verò **SUMMUS HIPPOCRATES** pluribus in morbis urebat, nimirum in Phthyfi [e], Splenis intumescentiâ [f], Hydrope [g], Empyemate [h], jecinoris Vomica [i], in omni

(cc) *Cal. Aurel. tardar. passion. lib. 1, cap. 1, & lib. 5, cap. 1.*

(ff) *Adit. Tetrabibl. 2, sermon. 2, cap. 50.* (gg) *Aristotel. section. 1, problemat. 364*

(hh) *Lib. 6, de re Medicâ, cap. 58.*

(ii) *Galen. de simpl. medicam. Facult. lib. 10, de sero lactis.*

(kk) *Galen. de composit. medicam. secundum loca, lib. 6, cap. 2.*

(a) *Part. 1 Chirurgiæ, cap. 1.*

(b) *Lib. 3 & 4, de reconditâ abscessuum doctrinâ & libris tribus de efficaci Medicinâ.*

(c) *Gazophylacium polyphylum de fomiculis & fetacels, cap. 16.*

(d) *Galen. comment. in section. 7. Aphor. 44.*

(e) *Lib. de internis affectionibus.*

(f) *Ibid.*

(g) *Seç. 6, Aph. 27.*

(h) *De int. affect. Seç. 5, Aph. 27, & seç. 7, Aphor. 44.*

(i) *Seç. 7, Aph. 45.*

* Nota quod *Hippocrates* solarum venarum eruptiones in fluore sanguinis admiscrit, *Eurypho* verò etiam arteriarum. (*Cal. Aurelian. tardar. passion. lib. 2, c. 10*) Quod probat jam illis temporibus arterias sanguine plenas agnitas esse, secus ac censebat *Erasistratus*, qui contendebat eas spiritu plenas non recipere sanguinem, nisi in febre per *vasa spiritalia*. *Cels. lib. 1, præfat.* *Galen. de ven. sect. advers. Erasist.*

bus doloribus uni cuidam parti fixis, v. g. Odontalgia [k], Cephalalgia [l], in Arthritide verò & Sciaticâ, digitos pedis & manûs coxendicemque, imò quemcumque locum dolentem inurebat [m]. Igne etiam utebatur in Luxationibus, [n] imprimis ossis humeri. Scvissimas autem Ophthalmias quæ nunc censentur immedicabiles, sanabant unctione repetitâ veteres Atri, & Galliæ comatæ populi [o]. *Celsus* ad eisdem morbo ignem commendat, sed præterea ipsius efficaciam laudat in Epilepsiâ [p], Erysipelate [q], Carbunculo, Carcinomate, Theriomate, Igne sacro, Strumis [r], Nariis ~~2000~~ [s], oris Cancro [t], colic Cancro, Phagadenâ & Carbunculo, ani Condylomate, Hæmorrhoidibus, Ulcere fungo simili in ano [u] Pterygio [x] & Varicibus [y]. Non aliud erat Mentagræ, sub *Tiberii Cæsaris* dominatu, sævienti remedium [z]. *Galenus* summis laudibus unctionem effert, quam notat ex iis esse præsidis, quæ totam ejus quod inf. stat substantiam exinaniunt [aa], & eâ de causâ adhibet frequentissimè. *Actius* post *Archigenem* undecim ulcera candentibus ferramentis excitat in Paralyti, [bb] iisque diutius fluentibus non desperat perfectam fore restitutionem. Idem in Athlimate inveterato [cc] quindecim locis cauteria applicat, in Phthisi verò & Empyemate pectus in orbem [dd] inuri jubet, quia difficilior coit cicatrix. Cujus quidem rei pulcherrimam rationem dederat olim *Cassius* [ee] Medicus, fortè idem ac iatrosophista; nempe quòd in ulcere rotundo partes à se invicem æqualiter distatæ, vix ac ne vix quidem coalescere possunt, in aliâ verò quâvis figurâ facilius circa angulos * junganur. Idem *Actius* ex *Ruso Epheso* & *Possidonio* suadet ignem [ff] in canis rabidi morfu, nec sanescere ulcera sinit nisi post 40 aut 60 dies, quod etiam sedulò annotavit *Dioscorides* [gg] peculiari & integro capite. Quomodo ventres urantur laminâ candente in Jecinoris, Lienis & Stomachi defluxionibus, docet [hh] *Paulus Ægineta*; qui etiam post *Leonidem* Epiphytheticum, refert modum incidendi ferro acuto candente pleuram in Empyemate [ii], ita ut miserum auxilium aut statim mortem inducat, aut saltem incurabiles fistulas, inferiori tamen malo tolerabiliores efficiat. Ipsi autem Apostematibus & Tumoribus aperientiis unctionem non minori serè successu, quàm incisionem adhibitam esse ostendit veterum audacia usu ipso confirmata. *Michaël Hermerianus Noricus* [kk] proponit forniculos in Venâ Medinensi, colque à Guineensibus aut potissimum usurpari, ubi tumor accidit abrupti Draconculi, ilque suppuratur. Certè Parotidem, quam ex adversâ valetudine ortam minimè repercutientibus, sed maturantibus tentandam dixerat [ll] *Celsus*, quamque in febre malignâ lethalem esse nisi suppuratur, pronuntiarat [mm] **COUS SENEX**, qui, juxta *Macrobius*, tam fallere quàm falli nescit [nn], Parotidem, inquam, ad suppurationem feliciter medicamentis maturantibus promoverunt *Galenus* [oo], *Alexander Trallianus* [pp], *Paulusque Ægineta* [qq], felicissimè verò unctione idem obtinuerunt *Franciscus Valerius* & *M. A. Severinus*. Periculum enim est, si malignum est quod

(k) De interno affect. cap. 2.

(l) Ibid. & de locis in homine, cap. 14.

(m) Sect. 6, Aph. 60. & de interno affect. cap. 8.

(n) Libro de articulis.

(o) Cels. lib. 7, cap. 7.

(p) Lib. 3, c. 23.

(q) Lib. 5, c. 26.

(r) Lib. 5, c. 28.

(s) Lib. 6, cap. 8.

(t) Lib. 6, c. 15.

(u) Lib. 6, c. 18.

(x) Lib. 6, c. 19.

(y) Lib. 7, c. 31.

(z) Plin. Hist. nat. lib. 26, c. 1.

(aa) Methodi medendi l. 13, c. 6.

(bb) Tetrabibl. 2, ferm. 2, c. 28.

(cc) Tetrabibl. 2, ferm. 4, c. 57.

(dd) Tetrabibl. 2, ferm. 4, c. 57.

(ee) Problem. 1.

(ff) Tetrabibl. 2, ferm. 2, c. 24.

(gg) Lib. 6, c. 38.

(hh) Lib. 6, cap. 47, 48, 49.

(ii) L. 6, cap. 44.

(kk) Itiner. Guineens. cap. 13.

(ll) Lib. 6, c. 16.

(mm) Prenotion. Coac. c. 3, text. 33, & c. 5, text. 19.

(nn) Lib. 1, in somnium Scipionis, c. 6.

(oo) De comp. Med. sec. loca lib. 3, cap. 2.

(pp) Lib. 3, c. 7.

(qq) Lib. 3, c. 23.

* Hæc certè ratio non fugerat aciem *Coi Senis*, qui vir, si quis unquam, fuit *ἀνδρὶς ἀνδρῶν* illi enim in libro de ulceribus, rotundam ulceris figuram jubet immutandam in angulos, ut pars idonea sit unde cicatrix oriatur.

influxit, ne in cerebrum fluens materia incumbat, internamque inflammationem pariat, quare maturantibus insistentum jubet ARTIS PRINCEPS. Fistulam autem cum callo conjungi post *Celsum* [vr] docuit *Paulus Ægineta* (j), sanaverunt actuali cauterio *Ibn-Sina* (ii) & *Abul-casem* [uu]; alii causticis ut HIPPOCRATES (xx), *Celsus* & *Paulus Ægineta* usi sunt prosperrimè, & etiamnum utuntur quidam è nostris perpetuà semper dignissimi famà. Aquam calcis ad uvulam erodendam & extirpandam commendat *Paulus Ægineta* (yy) & *Abul-casem* [zz]. Caustica adhibuit ad extirpandas amygdalas [aaa] *Hieronymus Fabricius ab Aquapendente*, *Guillelmus de Saliceto Placentinus* (bbb) sanavit Hydrocephalum cauterio uno in fronte & duobus in occipite. *Petrus de Bonanto* [ccc] triciès, afflante *Guidone de Canliaco*, causticorum ope sanavit Herniam inguinalem, actuale verò cauterium proposuit sibi que tribuit *Lanfrancus Mediolanensis* [ddd], quamvis tamen in hujus herniæ curâ tutissimam unctionem esse, si peritus artifex contingat, ipsissimis verbis scriptum olim reliquerit *Actius Amidenus* (eee). *Johannes-Philippus Ingrassias Siculus* (fff) pus in thorace natum è fracturâ duarum costarum, tribus cauteriis admotis eduxit, & morbo aded periculoso eripuit *Illustrissimum Ducem Terræ Novæ*. Vim ignis contra venenatos morsus prædicatorat (ggg) *Galenus*, asseritur verò imprimis ipsius efficacia ad venenum (hhh) *Viperæ* caudifonæ. *Zacutus Lusitanus Olyssiponensis* cauterium retro aures ad catarrhum (iii) commendat; idemque narium Hæmorrhagiam serè desperatam actuali cauterio ad plantas pedis appposito (kkk) cohibuit. *Myischellus* (lll) describit cauteria pè dum plantis adinovenda, ea que laudat in Apoplexiâ. *L. Scholæzius* (mmm) narrat hominem hydropicum unctione cruri fortuito inusta fuisse persanatum. Quâ felicitate *Petrus Aliot Barrodeus*, popularis noster, sæculo præterito Carcinomata curaverit sulphure Realgaris (nnn) alkalino lixivio soluti & aceto Saturnino præcipitati, non semel à senioribus siue dignissimis accepimus. In Lue Venereâ cauteriis actualis vel potentialis super commissuram coronalem admoti efficaciam expertus est *Coradinus Gilinus* (ooo), eoque modo omnes hanc ægritudinem in gulâ patientes curavit. In eodem morbo fonticulus commendat *Wendelinus Hock de Brackennau* (ppp) & *Benedictus Vâctorius Faventinus* (qqq), quos licet Gallicâ Lue vexatis opportunissimos, non tantum posse, ut ipsi soli valeant integrè corpora infecta ab omni labe expurgare, diserè asserit (rrr) *Aurelius Minadous Rhodiginus*. Attamen *Eustachius Rudius Utinensis* (sss) quemdam lue Gallicâ penè consumptum cauterio hepatis regioni adhibito & per annos tres detento sanatum esse candidè profiteretur. *Alphonfus Ferrus Neapolitanus* ad Carunculas* ure-

(rr) Lib. 5, c. 28. (ff) Lib. 4, c. 49. (ii) Lib. 4, sen. 4, tract. 3, c. 11.

(uu) Part. I, cap. 38. (xx) Libro de fistulis. (yy) Lib. 6, c. 31. (zz) Part. 2, c. 37.

(aaa) *Pentateuchi Chirurgici* lib. 1, cap. 21.

(bbb) Lib. 1, cap. 1, pag. 304. *Collection. Venetiis apud Juntas 1546.*

(ccc) *Tractat. 6, doctrin. 2, cap. 7, pag. 63.*

(ddd) *Chirurgiæ parvæ* lib. 3, doctrin. 3, cap. 7, pag. 242.

(eee) *Tetrabibl. 4, ferm. 2, c. 24.*

(fff) *Illustr. Duc. Terræ Novæ casus enarratio & curatio*, pag. 61. *Venetiis, 1568.*

(ggg) Lib. 7 de simpl. Med. Facult. cip. 2. (hhh) *Philosophic. transact. a.º 210.*

(iii) *Præceos admittande* lib. 20, observ. 160. (kkk) Lib. 1, observ. 66.

(lll) Lib. de apoplexiâ. (mmm) *Apud Schenckium, Observat. medicinal. lib. 3, pag. 484.*

(nnn) *J. B. Aliot, Traité du Cancer. 1698. Paris.*

(ooo) *Opuscul. de Morb. Gallic. Tom. I. Collectionis Luisinina. pag. 299.*

(ppp) *Cap. ul. im. Tractat. de Mentagrâ, tom. I. Coll. Luisin. pag. 285.*

(qqq) *Consil. Medicinal. pro Reverendo D. Bartholomæo Vcenino. Ibid. pag. 559.*

(rrr) *Tractat. de Virulentia Venereâ, cap. 38. (sss) Lib. 3 de Morbo Gallico, c. 6.*

* Ad hos urethæ morbos *Jacobus Daran Chir. Parisiensis*, ingenti famâ candelas adhibet, quas vocare aiant *castoreæ*, quarum formulam sic æmulatus est *Samuel Sharp. Rec. Diachyli cum pice Burg. confecti uncias 2. Hydragryi unciam 1. Stribi crudi & tenuissime triti sesqui-unciant. Re-*

thrae sanandas usus est cerato catharético, quod idem ferè est ac medicamentum illud quod à *Philippo Lusitano* Empirico didicerat *Andreas Lacuna Segovienfis*, quodque ipse *Philippus* ab *Amato Lusitano*, hic verò ab *Aldereto* Professore Medico *Salmanticensi* acceperat, ut optimè (iii) annotavit vir omni doctrinarum genere ornatissimus *M. Johannes Astruc, Occitanus*. Præcipitatio rubro eadem præstitit *Venetii Petrus Chirurgus Gallus*, ut asserit *Franciscus Roncallus (univ)* Medicus *Brixienfis*. Eiusdem ferè profapiz remediis *Gothofredus Gjannatus Italus CAROLUM IX*, Galliarum Regem, ex Carunculâ virgæ malè se habentem curavisse, & duobus millibus aureorum donatus fuisse dicitur à *Lazaro Riverio (xxx)* qui ea remedia descripsit ex actis *Curie Computorum Monspelienfis*, quorum Archetypa alicubi fortè latent, vel jam perierunt, etsi curiosius ea conquisita sint, ità nimirum (yyy) postulante *M. Johanne Astruc*. Non abs re fuerit monuisse, alibi similem proflare descriptionem remedium, quibus usus esse fertur *Gothofredus Gjannatus*; ea autem, juxta *Joh. Hucheram Bellovacum (xxx)* & ipsum Professorem *Monspessulanum*, in publicos rationum commentarios *Gratianopoli* relata sunt in *Camera Computorum*. Si igitur consulantur ii commentarii, jam emendari certò poterit suprà laudatus *Lazari Riverii* locus, in quo legitur anno 1584 CAROLUM IX à *Gjannato* sanatum esse, cum tamen Rex ille obierit (aaaa) anno 1574, die 30 Maii inter horam tertiam & quartam pomeridianam, quem proinde locum patet esse mendosum, etsi omnes *Riverii* editiones consentiant. Sed hæc *etc. in præf. p. evicimus* in supra memoratis affectibus unctionem maximi fuisse momenti; quare autem sola unctio in iis mira præstiterit, ratione nunc est comprobandum.

I V.

AD novem potissimum capita referri possunt casus omnes, in quibus convenit unctio; in iis autem illam utilitatis esse summæ fatebitur, qui sequentia rationum momenta severè iudicii lance ponderabit.

Primò ad omnes dolores fixos, ut dentium, articulorum &c. Possunt ii quidem Opio & anodynus sopiri ad tempus, sed cum causa mali non tollatur, vividius post fallaces inducias redit. Porro hujus regressum sola præcave potest nervi destructio. Cum enim nervi sint sensuum ministri & tanquam interpretes, iis destructis nulla datur partis affectus communicatio cum sensorio communi. Proinde cum, uto semel nervo dolente, nulla jam molesta partium accidat distractio, non mirum est si dolor omnis ad miraculum usque, momento temporis, evanescat.

Secundò ad carniū consumptionem in veteribus ulceribus, in quibus pravi fucci exuperant, fordesque plurimæ sunt, quæ lenioribus medicamentis absfurgentibus resistunt pertinacius. Tunc enim ipso cauteriorum attacku, vasa viva vel destruuntur, vel saltem ità constringuntur, ut fluida non transmittant; cum igitur motu vitali priventur, levis in ulcere nasci debet crusta gangrænoſa, quæ applicatis deinde mollissimis digestivis, à subiectis sanis partibus ipſonte diducitur, trahitque secum quidquid corruptum erat; quo facto depuratur vulnus, probaque cicatrice obducitur, modò interna remedia simul adhibeantur. Cujus quidem rei

(iii) De Morbis Venereis lib. 5, pag. 670, & lib. 3, pag. 317.

(univ) Vide Exercitationem Medicæ-Chirurgicam agens novam methodum extirpandi carunculas, &c. part. 1, pag. 85. (xxx) Observat. Medic. Centur. 2, observat. 14.

(yyy) Lib. 6. de Morb. Vener. p. 818. (xxx) De sterilitate utriusque sexus, l. 1, p. 141.

(aaaa) Mézerai, tom. 3, pag. 306.

cherches critiques sur l'état présent de la Chirurgie, chap. 4. 1751, M. C. T. G. Guilbert de Préval Cadomais sequentibus feliciter utitur, quas mecum benigne communicavit. Rec. Cerae sive libram 1. Aceii & lithargyri, ana, unciam 1. Adipis hircini uncias 4. Cerae uncias 3, Camphoræ drachmas 2.

probè gnarus *Isaias* Propheta * *Hhiskiam* (vulgò *Ezechiam*) morti eripuit, lethali ulcere decumbentem. Ulcus enim illud intra tres dies persanavit ficibus admotis, qui inter escharotica fortia recensentur à *Dioscorido* [a] & *Ibn-Sina* [b]. Certè *Dioscorides* [c] tradit ipsissimis verbis, *ζύνα ὅμα ποτίται μετὰ χαλκῶν τὰ ἐν κνίματι ψευματινῶ, δυσαλγὴν δὲ κακοῦν λαταί.* *Georgius Gentius* † turpiter lapsus est hanc *Ezechiae* sanationem tribuens *Eliae* Prophetae.

Tertiò ad apertionem partium, & puris vel aliorum humorum extra vasa effluxum evacuationem. Ità in abcessibus variisque tumoribus ad suppurationem vergentibus, ità in hydrocele, in ascite, in leucophlegmatia & in omnibus affectibus ubi exsuperante sero turgēt tela cellulosa. Ea enim cùm ubique in corpore, etiam inter ipsas musculares, quas involvit, fibrillas reperiatur, facillimè ex unâ parte in alteram delabi potest perniciosus humor, & evadere, quâ datâ portâ, quamdiu ulcus tenetur apertum. Non caret eventu prospero, etsi tamen vel scapellum vel trigonum mucronem, ut hodiernus fert usus, magis probaverim in horum morborum curatione chirurgicâ.

Quartò ad sistendum sanguinem, olim in usu magno fuit, hodiè obsolevit. Post amputationes *Celsus* & alii non mediocres viri inter antiquos commendaverunt cauteria; at verò praeptero hæmorrhagiæ metu *Gabriel Fallopius Mutinensis* [d] & *Guillelmus Fabricius Hildanus* [e] cultro candente artus amputabant, reliquias quæ putridæ carnis cauterio amburebant, quod ante ipsos *Andreas Vesalius Bruxellensis* [f] commendavit. Modum cohibendi sanguinis per ligaturam, tanquam inventum suum memoravit *Ambrosius Parvus Lavallensis* [g], quem tamen ex Italiâ, ut fama est, attulerat; sed motus ille cognitus HIPPOCRATI ** & *Cesio* [h], indicatus à *Rusio Epheſio*, ut legere est apud (i) *Aetium* & à *Galeno* [k], apertissimè verò expressus est ab *Ibn-Sina* [l], *Abw-l-casem* [m], *Guidone de Cauliaco* [n], *Leonardo Bertapalia* [o] & *Mariano Sancto Baroliano* [p], ut mirum videatur ejus ementitâ novitate percussos fuisse omnium animos. Ligaturam *Parvi*, utpote sat imperfectam, diris exagitavit *Stephanus Gourmelenus Curiosolita* [q]

(a) Lib. 8. de simpl. medicam. Facult. in voce *Σύνα*.

(b) Lib. 2. Canon. in voce *Tin*, ficus.

(c) Lib. 1, cap. 184.

(d) Annotation. Ethic. in Canones Ethicos Rabbi, *Moché ben Meïmon*. pag. 120.

(e) De Tumoribus præter naturam, cap. 26, pag. 665, tom. 1. *Francfurti* 1600.

(f) De gangranâ & Iphacelo cap. 19.

(g) Chirurgiæ Maenæ lib. 5, cap. 12.

(h) Œuvres d'Ambrøise Paré, L. 12, c. 38.

(i) Lib. 5, c. 26. (j) Tetrabibl. 4, serm. 2, c. 51.

(k) Methodi medendi lib. 5, cap. 5.

(l) Lib. 4. canon. fen. 4, tract. 2, cap. 17.

(m) Part. 1, cap. 57.

(n) Tractat. 3, doctrin. 1, cap. 3, pag. 33.

(o) Lib. de Apoplematibus, &c. Tractat. 2, cap. 20, pag. 180 in Collection. Venetiis apud *Juntas*, 1546.

(p) Compend. Chirurgiæ, cap. de Hæmorrhagiâ, p. 256. Venetiis, 1543.

(q) Artis Chirurgiæ sect. 2, cap. 8.

* Vid. *Isaiam*, c. 38, vers. 21. Et dixit *Isaias*, accipite palatham ficuum, & acceperunt, & imposuerunt super ulcus, & vixit. Lib. 2 *Regum*, c. 20, v. 7.

Ulcus *Ezechiae* solis topicis sanatum est ab *Isaia*, sine ulla internis assumptis medicaminibus, quæ pravam sanguinis diathesim emendarent, in quo manifestè apparet *digitus Dei*. Ulcera enim hujusmodi inveterata nullus unquam Medicorum sanavit, nisi internâ remedium exhibitione peculiari sanguinis vitium prius correctum fuerit, quam ad topica deveniatur. Quod egregie demonstravit *M. Honoratus Petiot, Sabulonenſis*, in Quaestione, *An in inveteratis ulceribus remediis internis, potius quàm externis, instituenda curatio?* Die 17 Februarii 1752. Ex quâ erui ultèrius potest maximè necessarium esse in his casibus Medici consilium.

** Pulchrè & breviter admodum sanguinis profusionem curari docet *Hippocrates* (Lib. 6 de morbis vulgaribus, sect. 7.) his verbis: Αἵματος παλὸς ἐκείν, ἀποστρέφει, ζῆλον, ἀπὸ ἀνθρώπου, κατὰ μέρος, ἐπεκτείνει, ἰσχυροῦ. Addit (de locis in homine pag. 480) alibi unctionem & venæ mediæ sectionem. Doctissimus *Foësius* in commentariis suis in priorem locum pag. 1276. *Francofurti* 1624, hæc *Hippocratis* verba ἀπὸ ἀνθρώπου de ligaturâ vasorum intellexit.

At nunc cum omni ex parte sit absoluta, meritò nobis videtur anteferenda causticis; quæ olim ab ipso *Galeno* (r) obscurius improbata, disertissimè vero ab *Aëzio Amidenò* (f) damnata sunt & explosa; quia, et si sanguinem sistant ad tempus, illud tamen habent vitii, quòd idem escharâ delapsâ vehementius erumpat. Nihilominus tamen vitrioli pulvis gossypio exceptus etiamnum adhibetur sub formâ nodulorum sphaericorum vel conicorum vasis discissis applicatorum. Singulis enim cum in thrombum coaguletur, sibi ipsi viam claudit obturato vasis orificio. *

Quintò ad roborandas partes. Ità ob cicatricem prodest in Herniis, intestinum enim firmius coeretur, nec jam delabi potest. Ità & in Luxationibus egregii est usus, ubi laxitate nimia ligamentorum, elabuntur articuli, tunc escharis delapsis integumenta de novo sibi invicem accrescunt; sed cum substantiæ jactura quadam igne facta fuerit, necessum est corrugari sanatorum ulcerum cicatrices, & integumenta ità indurari, ut non faciliè postea distendi queant. Ità etiam Sauro-matarum (r) mulieres mammam alteram sibi de more exurebant, ut majus inde robur & humero & brachio ejusdem lateris accederet; hinc dictæ *Αρμελαιο*.

Sextò ad soporosos affectus. Tunc enim omni studio facultates animales & vitales sunt provocandæ. Inde in Comate, Lethargo, &c. ignis remedium est palmarium, præsertim ubi vesicantia suo beneficio Medicum eludunt, quod accidit sæpissime, quum vim in solam cutem exerant. In hoc casu, intrepidâ manu actuale cauterium admovetur, vehementissimo stimuli urentis affectu motus nervi conciliatur, siquæ ingens totius nervi musculosique systematis succussus ob violentissimum dolorem, referuntur viæ ad sensorium commune, quod cum prius elangueret, jam iterum vigere incipit; sensus igitur deperditus restituatur, curatioque rectè procedit, si victu desiccante, ut jusculo viperarum, &c. æger postea nutriatur.

Septimò ad coquendos humores. Nihil enim citius eorum coctionem producere potest, quàm calor, qui cum ignis adplicatione augeatur, non mirum est si eo juvante *αἰσχυρος* ille in morbis adeò desideratus accidat. Ob inflammationem enim naturam ex ulcere, febris topica accidit, quæ optima maturacionis causa judicanda est. Ea methodus eximia est, ut supra innuimus, in promovendâ apostematum & tumorum suppuratione.

Octavò ad attractionem seu revulsionem; ut in hæmoptoë, in capitis oculorum que desluxionibus, ubi acris humor in partes terribissimas illabitur cum periculo. Cauterium enim vel nuchæ vel femoribus vel aliis partibus appositum, ulcus excitat, quia tota pars iniusta suppuratione natâ separari debet; sed tumor & rubor quo circumscribitur ulcus, distendit filamenta nervæ & vasa tunc sanguinea tunc lymphatica, proinde humores vicini eâ quasi suctione, seu potius expressione trahuntur ad patentem viam, per quam igitur fœci noxii suapte sponte pergunt evadere; ità in partem illam detonat morbi furor, dum benignâ revulsionem, partes prius per pernicioso humore liberantur. Hoc revulsionis beneficium

(r) Meth. Med. lib. 5, cap. 4.

(f) Tetrabibl. 4, ferm. 1, cap. 52.

(r) Hippocr. lib. de acre, Ictis & aquis.

* Alia sanguinem sistendi viâ annis proximè elapsis in usum revocata est, nempe per *Agaricum Quercum pelis equini facie* J. R. H. 562, qui naturâ, substantiâ, colore accedit ad *Fungum maximum rotundum pulverulentum* Johannis Bauhini. Hic autem eorum fungorum virtutem sic prædicat: *Sunt qui pro certo asserant venustiores & jam justam maturitatem transcendentes prestare ad compestandas sanguinis eruptiones etiam periculosissimas, quo & ipsi multorum cum præseni salute usi sumus in eo ipso casu* (Joh. Bauhini & Joh. Henrici Chereri Medic. Basilienfium Histor. Plantarum, Tom. 3, lib. 40, cap. 75, pag. 848, col. 2. Ebroduni, 1651.) Nuperus quidam Chirurgus dictus *Bressier*, ex hoc tanquam arcano divi venditato lucrum non leve obtinuit munificentia LUCOVICI XV, Galliarum Regis invictissimi, non minus populorum suorum saluti, quàm tranquillitati invigilantis.

pecoribus plus vice simplici profuisse testatur * *Columella* (u) qui in morbis contagiosis, minimæ partis iacturâ, caput ait conservari. In morbo Peripneumonia lenioribus causticis super pectus impositis *Celsus* (x) utebatur, quia in crosam cutem, impetum materiæ quo pulmo vexatur, evocant.

Nond tandem ad varios morbos præcavendos. Via enim paratur quâ defæcantur humores, prævique succi foras eliminantur. Hinc plurimas apud gentes, v. g. Indos, Scylos (y) &c, non ægri tantum, sed & sani cauterium appetunt, quod serum evacuet, nimisq; repletioni exitum det. Scythæ (z) Nomades ad tollendam partium humiditatem supervacaneam, morboſque præcavendos urebant sibi humeros, brachia, pectus, crura, lumbos, &c.

Tot tantisque viribus ignis sese commendat; non culpandus igitur nec temeritatis incusandus qui eum frequenter in morborum curatione ulsurpavit.

V.

NE quid tamen nimis. Uſione abſtinendum in inflammationibus immodicis quas adaugeret; in capite, cum locus applicationis vix certò tutus assignari poſſit, quidquid de eo deſiniendo protulerit *Aëtius Amidenus* (a) & *Ibn-Sina* (b), cùmque nullus ſit utilitatis, ubi pernicioſus humor intra cranium continetur. Uſio non tardius celebretur, caveanturque (c) arteriæ, nervi, tendines, quorum proinde notiſſimam ex Anatome petat Chirurgus, ut caſum devitet ei ſimilem, quem reſert *Abul-caſim* (d), ubi, imperitiâ miniſtri, tendinibus pedum cauterio ambuſtis, æger convulſus perit. Egregium quoque eſt illud *Ceſi* (e) monitum cùm aliquid exulcerandum candenti ferro eſt ut materia inutilis evocetur illud perpetuum eſſe, non, ut primum fieri poſſit, huius generis ulcera ſanare, ſed ea trahere donec, id vitium, cui per hæc optulatur, conquieſcat. Dubium fortè erit utrùm actuale an potentiale cauterium potiori jure ſit adhibendum. Videtur quidem *Antyllus* apud *Aëtium* causticis palmam dare (f) in extremis coxendicium affectionibus; ſed præterquam quòd ipſorum actio lentior, & in vivum tantum ſeu calore animatum corpus igneam vim latentem & ſopitam exerat, ut jam olim ante nuperas *J. L. Petit* (g) Chirurgi obſervationes, ex Veteribus annotarat *Gourmeſdenus* (h). Videtur etiam periculoſior, & quoddam quaſi virus mittere ad vicinas partes. Proinde judicio ſtandum eſt ipſius *Aëtii* (i) & totius ſermoni antiquitatis, quæ actuale cauterium potenciali prætulit, cuique, ut cæteros ſileam, obſecundant *Fabricius ab Aquapendens* (k) & *Matthias Glandorpius* (l). Namque actio multò celerior, cùm in ipſo temporis momento perſiciatur; multò tutior, cùm vicinas partes non lædat; multò ſalubrior, cùm humiditatem nimiam conſumat & putredinem arceat. Non peccaverit tamen, qui utrumque urendi modum pro re natâ in ulum traxerit. Ut autem major humorum fiat affluxus, jam pridem

(u) *Columella* de re Ruſtica, lib. 6, cap. 1.

(x) *Ceſi* lib. 4, cap. 7.

(y) *Fabric. ad Aquapend.* de Chirurgicis Operat. p. 119. *Veneriis*, 1619.

(z) *Hypocr.* lib. de aëre, locis & aquis.

(b) Lib. 3 Canon. ſen. 1, tract. 1, c. 29. (c) *Idem*, lib. 1 Canon. ſen. 4, tract. 5, c. 19.

(d) Part. 1, cap. 41. (e) Lib. 4, cap. 22. (f) *Tetrabibl.* ſerm. 4, cap. 33.

(g) *Mémoires de l'Académie Royale des Sciences* l'an 1732, pag. 315.

(h) *Artis Chirurgicæ* ſect. 2, cap. 19. (i) *Tetrabibl.* 3, ſerm. 4, cap. 25.

(k) *De Chirurgicæ operation.* p. 154. (l) *Gazophyl. polytyp.* de fonticulis &c. cap. 5.

* En totus *Columella* locus, dignus proſectò quem legant attentè Medici, cùm ſpeciem quandam *Setaceorum* indigitet ſectiõne olim à Veterinariis celebratam. *Ænèa ſubulâ pars auriculæ laeviſſima circumſcribitur*, ita ut manante ſanguine tanquam O litteræ duſtus appareat orbiculus. Hoc & inſinſectis & ex ſuperiore parte auricula cùm ſiſtum eſt, media pars deſcripti orbiculi eadẽ ſubulâ tranſiit, & ſiſto foramini radiculâ quam Piſſores Conſiſtiginem vocant, inferitur: quam cùm recens plaga comprehendit, ita continet, ut elabi non poſſit: in eam deinl. auriculam omnis vis morbi, peſt lenſque virus elicitur, donec pars quæ ſubulâ circumſcripta eſt, demortua excidat, & minima partis iacturâ, caput conſervetur.

usitatum est applicari cauteria non ad ipsam ossium compagem, ne lædatur adeo sensibile periosteum, sed in musculorum interstitiis (*m*) quâ ratione ductus COUS SENEX (*n*) fungis ad ossa, ferramentis ad partes carnosas usus est. At verò hic exclamant meticulosi, crudeliterque remedium insimulant. Sed ii proprio optem Marte discant nihil quod salutis ferendæ gratiâ sit, omittendum. Tædiosus Cycli Μετασυριτικὸν rigor ægros habuit obnoxios. Præterea vir Medicus πικρὸν δραστικὸς ἀνδρῶν debet agris, juxta Galeni (*o*) monitum, imperitare, ut olim *Æsculapius*, non verò turpiter obsequi, ut *Theſſalus Trallianus*. Ustionem igitur ulurpemus, quia ἐκ τὰ ἔχοντα νοσήματα ἀιέχεται ἡματῖαι καὶ ἀποκρίνεται αἷμα (*p*). Uterius arguentibus os præcludit illud DIVI SENIS effatus aureis ubique litteris inculpandum (*q*), ΟΚΘΑ ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΚ ΙΗΤΑΙ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΙΗΤΑΙ, ΟΞΑ ΣΙΔΗΡΟΣ ΟΥΚ ΙΗΤΑΙ, ΠΥΡ ΙΗΤΑΙ, ΟΞΑ ΔΕ ΠΥΡ ΟΥΚ ΙΗΤΑΙ, ΤΑΤΤΑ ΧΡΗ ΝΟΜΙΖΕΙΝ ΑΝΙΑΤΑ.

Ergo in Ustionis usu Medico culpanda Neotericorum timiditas, non Veterum audacia.

(*m*) Fabric. ab Aquapend. de operation. Chirurg. pag. 110.

(*n*) Lib. de intern. affect. cap. 53.

(*o*) Præfat. in libros 14 de methodo medendi.

(*p*) Aph. 6, sect. 1.

(*q*) Aph. 6, sect. 8.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Diodatus JEANROY.

M. Alphonsus-Vincenius-Ludovicus-Antonijs LE ROI.

M. Joannes-Claudius MUNIER, Invalidorum Ducum ac Militum Medicus honorarius.

M. Claudius - Franciscus DU CHANVOY, à Regiâ Scientiarum Academiâ Divionensi.

M. Joan. Matt. DE FRASNE, Rei Obstetriciæ Professor.

M. Petrus POISSONNIER, Eques, Regis in Sacro Consistorio Consiliarius, Regi à Consilijs Medicus, in Regis Arcibus Maritimis & Colonis totius Medicinæ Præfatus, à Regiâ Scientiarum Academiâ Parisensi, necnon Breslensis, Divionensis, Londinensis, Matritensis, Siokolmiensis & Petropolitanae Socius, Professor, & Censor Regius.

M. Joannes-Baptista BAI-ONERES.

M. Joannes-Baptista JUMELIN.

M. Carolus-Ludovicus LIGER, Consiliarius Medicus Regis ordinarius in urbe & comitatu Altiſſiodorensi.

Proponebat Parisiis FRANCISCUS-GASPARDUS DIDERON, Valentinus in Delphinaru, Doctor Medicus Valentiniensis, nec-non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus. A. R. S. H. 1786.

AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QVILLAV, Saluberrimæ Facultatis, Medicinæ Parisiensis Typographi.